

נספח 2: קלטות שמע של חיל האוויר הישראלי ושל הסוכנות לביטחון לאומי (NSA)

קלטות חיל האוויר הישראלי

קלטות חיל האוויר הישראלי וקלטות NSA מקבילות או חופפות ביחס לאירועים שדווחו על ידי גורמים שונים. אלה ואלה מאשרות, שהמטרה (או האוניה) הונחה כמצרית עד שנצפה בראשונה דגל אמריקני ב-1512 – 44 דקות לאחר שהתקיפה הסתיימה.

במשך מלחמת ששת הימים ביצעה מפקדת חיל האוויר בקריה בתל אביב כדרך שיגרה הקלטות שמע של תקשורות רדיו של טייסי חיל האוויר בתדרי תא"ג. היא גם הקליטה שיחות טלפון, כולל של בקר האוויר הראשי סא"ל שמואל כסלו במשל"ט חיל האוויר בקריה עם בקרים ביחידת הבקרה האזורית מרכז (יב"א 501), בחפץ חיים ליד בסיס חיל האוויר חצור (כנף 4), ביחידת הבקרה הדרומית (אחרי מלחמת ששת הימים נהפכה ליחידת הבקרה האזורית הדרומית, יב"א 509), על הר אריכא ליד מצפה רמון, וביחידת הבקרה האזורית הצפונית (יב"א 503) בסטלה מאריס בחיפה. על מנת לספק רציפות והבנה של שתי ההקלטות, שילב אותן מחבר ספר זה לתמליל רציף אחד והוסיף הערות הבהרה בסוגריים מרובעים. הושטמו חלקים של הקלטות הנוגעים לנושאים שאינם קשורים.

בהקלטות חיל האוויר מצוין ברקע זמן ההקלטה, מהשעון הדובר הטלפוני, בקולה של ראומה אלדר. ניתן להשוות, אם כן, את הקלטות לכרונוגרף, ורצף זה מדויק עד לשנייה. בהקלטות NSA, ניתן אות זמן אחת לדקה, ככל הנראה בקולו של מייק פרוסטינק, המזוהה בראשי התיבות כ"מייק פפא", ("מ.פ. בא-ב פונטי). בכמה מקומות המרווח בין אותות הזמן אינו של דקה אחת, ואי לכך לא בכל מקום בתמליל יש התאמה מלאה בין שיחות הטלפון של הבקרים ובין השיחות ברדיו בין טייסי המסוקים, הבקרה, והסט"רים.

מחבר ספר זה השיג בראשונה גישה לתמלילי חיל האוויר ולתרגומיהם ב-18-19 ביוני 1990, אז האזין לקלטות אלה ביחד עם שני דוברי עברית, אחד ישראלי יליד הארץ והאחר אמריקני בקי היטב בעברית, וכן שישה מבקרי האוויר המקוריים. התמלילים והתרגומים שוחררו קודם לכן על ידי חיל האוויר לערוץ הטלוויזיה הבריטי "תמז" ב-1987.

בספטמבר 2001 איפשר חיל האוויר גישה להקלטות שיחות הטלפון של בקרי האוויר (שהחלו ב-1342), תשדורות הטייסים בערוץ התקיפה (החל ב-1329), וכן תמליל של שיחות הטלפון בין הבקרים. במפגש נוסף בעניין ההאזנות ב-7 בספטמבר 2001, השתתף מחבר ספר זה ביחד עם שלושה דוברי עברית, שנים מהם ישראלים ילידי הארץ ואחד אמריקני. כל ההדגשות הן של מחבר ספר זה.

קלטות הסוכנות לביטחון לאומי של ארה"ב (NSA)

כמפורט בפרק 16 לעיל, מטוס המעקב האלקטרוני מדגם EC-121M של צי ארה"ב, שנשא ציוד תקשורת וטכנאים של NSA, האזין לתשדורות רדיו של חיל האוויר הישראלי והקליטן מ-1429 ועד ל-1528.

הקלטות NSA ותרגומן שוחררו ב-2 ביולי 2003, כתוצאה של תביעה על פי התקנה לחופש המידע, תיק 03-20123-CIV-HUCK, איי.ג'יי קריסטול נ. NSA, בית המשפט המחוזי במחוז הדרומי של פלורידה.

את ההקלטות ואת תמלילי תרגומיהן לאנגלית ניתן לשמוע ולקרוא באתר של NSA:

<https://www.nsa.gov/news-features/decclassified-documents/uss-liberty/recordings.shtml>

מחבר ספר זה קיבל את ההקלטות ותרגומיהן מ-NSA. כל ההדגשות להלן הן של המחבר.

תמליל התרגום לאנגלית של ההקלטה נכלל במסר שנשלח על ידי מנהל הסוכנות לביטחון לאומי לבית הלבן ב-22 ביוני 1967. מסר זה שוחרר על ידי NSA על פי התקנה לחופש המידע (תיק 40039). המסר מובא להלן, לאחר הערות המחבר והמתרגם:

22 ביוני 67, 1011

מאת: מנהל NSA

אל: אוסקר/פאפא אלפא

הבית הלבן

סודי [מילת קוד] סבין

דוח כוננות מודיעין אותות [מילות קוד] ברבו "קריין" מס. 2149
בעקבות תקיפה ישראלית על יו.א.ס.א. "ליברטי", 8 ביוני 1967

1. כללי

הפעילות להלן מבוססת על תשדורות קול ישראליות תג"ם/תא"ג גלויות שיורטו ב-8 ביוני 1967 בין 1429 ו-1528. פעילות זאת עוסקת אך ורק בפרק הזמן שלאחר התקיפה של מטוסי סילון וסירות טורפדו ישראליות על יו.א.ס.א. "ליברטי" (5 GTR). אין כל השלכות מודיעין תקשורת של התקיפה עצמה. [הדגשת המחבר].

2. תמצית

ב-1430 נשלחו שני מסוקים ישראליים - "810" ו-"815" - על ידי חצור [יב"א 501] לאזור התקרית לחפש ניצולים של "אוניית מלחמה" לא-מזוהה. בערך ב-1434, הבהיר בקר האוויר בחצור את זהות האוניה לשני המסוקים הישראליים בכך שמסר להם שהיא זוהתה כמצרית. ב-1439 אמר חצור למסוקים כי זאת אונית משא מצרית.

ב-1507 חצור אמר למסוק "815" לקחת ניצולים אפשריים דוברי מצרית לאל עריש (E 34-54 N 08-31), אבל אם הם דוברי אנגלית לקחת אותם ללוד (E 34-54 N 58-31).

ב-1512 המסוק הישראלי "815" עדכן כנראה את חצור בתדר אחר, שראה דגל אמריקני על האוניה. חצור אזי ביקש מהמסוק לבצע יעף נוסף לבדוק "האם זה באמת דגל אמריקני".

המסוקים והסט"רים התקשרו ביניהם בתא"ג בעוד שהמסוקים והבקר האווירי בחצור השתמשו בתג"ם במשך כל הזמן. ב-1510 עדכן מסוק "815" את הסט"ר בעל אות הקריאה "פגודה", כי האוניה לא נמצאת בסכנה. אותו מסוק דיווח אז שעל האוניה כתוב G.T.R.-5 ושאל אם יש לזה משמעות. הסט"ר ענה בשלילה.

במשך כל היירוט הזה, מכונה יו.א.ס.א. "ליברטי" "הגדולה", בעוד ששלוש סירות הטורפדו הישראליות מכונות "הקטנות". המסוקים השתמשו באותות הקריאה "810" ו-"815". הבקר האווירי בבסיס אוויר חצור

השתמש באות הקריאה "טריבון"; הסטרי"ם השתמשו באותות הקריאה "Thorn" [כך במקור; אות הקריאה היה "חדק"], "פגודה", ו-"Crisis" ["משבר"]. אות הקריאה "Jewel" [כנראה "תכשיט"] לא מזהה, יתכן שזאת חיפה.

3. פרטים

[בחלק זה של המסר מובא התמליל באנגלית של ההקלטות. ניתן לקרוא אותו באתר של NSA, ראו בקישור לעיל. התמליל בעברית משולב, כאמור, בתמליל של חיל האוויר הישראלי].
הערה: פעילות זו דווחה בגרסה מקוצרת על ידי USA-556 במסמך שלו 08205Z, 2/JL5___/R23-67, ובמסמכים בהמשך.

הערות המחבר

בחינה מדוקדקת של תמלילי תרגומי קלטות NSA מראה, כי חלק מהטקסטים המתארים מי שידר ומי קלט תשדורת תומללו באורח שגוי או יחוסו באורח שגוי, וכי נפלו שגיאות בתרגום.

כמה דוגמאות של טעויות:

ב-1438: מ-"810" אל "טריבון": "מקום שלך?". ברור, שאין זה סביר שמסוק בתנועה ישאל את יחידת הבקרה בחפץ חיים היכן מיקומה, אלא שהבקרה תשאל את המסוק שאלה זאת.

ואמנם, התשובה: היא "אשדוד, גובה 1". קשה להאמין שיחידת הבקרה נמצאת בגובה 1,000 רגל מעל אשדוד.

ב-1450: מ-"810": "כדאי שיהיה ממסר" תורגם "It's noteworthy that it (1 word garbled)".

ב-1510: מ-"815" אל "פגודה": "מבין האוניה לא מסוכנת" תורגם:

Pagoda to 815: "I understand that the ship is not in danger".

טעויות אלה לא גורעות מאומה מערכם של יירוטי התשדורות הקוליות אלא רק משקפות טעויות בתרגום או בכתיבת התמליל.

הדמויות הראשיות בקלטות

בקרי אוויר

"מולד": אות קריאה של בקרי האוויר.

"טריבון": אות קריאה של בקרי האוויר ביב"א 501.

כסלו: סא"ל שמואל כסלו, ראש ענף שליטה ובקרה במשל"ט חיל האוויר בקריה, תל אביב.

גיורא: גיורא בר-ניר, סגן בקר אוויר ראשי במשל"ט חיל האוויר.

רוברט: רס"ן ראובן (רוברט) עמית, בקר אוויר ראשי ביב"א 501.

שמעון: סרן שמעון לסר, סגן בקר אוויר ראשי ביב"א 501.

נספח 2: קלטות שמע של חיל האוויר הישראלי ושל הסוכנות לביטחון לאומי (NSA)

מנחם: רס"ן מנחם זהבי, בקר אוויר ראשי ביחידת הבקרה הדרומית.

יגאל: יגאל זיו, סגן בקר אוויר ראשי ביחידת הבקרה הדרומית.

לזר: סרן לזר קרני, קצין בקרה ביב"א 501.

מיראז' 3C (למעלה) וסמב"ד (באדיבות רענן וייס)

מטוסים

"כורסה": מבנה של 2 מיראז' 3C שביצעו את יעף התקיפה הראשון.

"רויאל": מבנה של 2 סופר מיסטר (סמב"ד) שביצעו את יעף התקיפה השני.

"מנורה": מבנה של 4 מיראז' 3C חמושים בפצצות ש"כ 250 ק"ג.

"ניקסון": מבנה של 2 מיסטרס חמושים בפצצות ש"כ 250 ק"ג.

"חלון": מיראז' 3C אחד.

מסוקי סופר פרלון: "עופות 1", "עופות 2" (אות קריאה כללי: "עופות"), "810", "815".

סופר פרלון (באדיבות רענן וייס)

כלי שיט

"פגודה": פלגת סט"רים 914, הכוללת את הסט"רים ט-203, ט-204 ו-ט-206 בפיקוד רס"ן משה אורן, שהיה על סיפון ט-204.

"מגדל": ט-203, הסט"ר היחיד עם רדיו תא"ג פעיל.

"חדק", "משבר": שני הסט"רים האחרים - ט-204 ו-ט-206 (הקצאת אותות הקריאה בין שניהם לא ברורה).

כל הזמנים הם לפי שעון סיני.

הערות מתרגם ספר זה

התמליל המובא כאן הוא שילוב של התמליל המקורי בכתב יד שבוצע בחיל האוויר; תרגום לעברית של התרגום לאנגלית של תמליל שבספר; ותימלול בידי המתרגם של הקלטות המקוריות של חיל האוויר ושל NSA.

שיחות הטלפון של הבקרים מובאות בגופן רגיל; שיחות טייסי הקרב והבקרים בערוץ 14 תקיפה/שליטה בכחול; שיחות טייסי המסוקים בינם לבין עצמם ועם הבקרה בירוק; ושיחות הטייסים עם הסט"רים על ערוץ 186 בסגול. מלים לא ברורות מסומנות בקו תחתון מקווקו.

בנוהל הדיבור ברדיו (נדב"ר) שהיה נהוג ב-1967, הביטוי "חמש-חמש", או בקיצור "חמש", משמעו "נשמע היטב".

טייסים מתייחסים לגובה באלפי רגל. כך, "גובה 1" הוא "גובה 1,000 רגל"; "פסיק 5" הוא 500 רגל. בכמה מקומות בהקלטה, נשמע רק צד אחד של השיחה, מאחר שהצד השני לא היה בטווח קליטה של הגורם המקליט.